

OPIS PROJEKTU

1 Založenie centra, vybudovanie jeho formálnej štruktúry a definovanie princípov fungovania

Zriadenie centra excelentnosti výskumu, ochrany a prezentácie kultúrneho a vedeckého dedičstva; Tvorba stratégie dlhodobej udržateľnosti centra, koordinácia aktivít, disemnácia výsledkov výskumu

Cieľom aktivít tohto špecifického cieľa je zriadenie Národného centra excelentnosti výskumu, ochrany a sprístupňovania kultúrneho a vedeckého dedičstva a vytvorenie funkčných väzieb medzi jednotlivými pracoviskami tak, aby centrum fungovalo ako jeden celok podľa vzoru najlepších zahraničných a medzinárodných centier excelentnosti. Táto aktivita je dôležitá najmä pre zvýšenie kvality výskumu, efektívnejší prenos výsledkov výskumu do praxe a uľahčenie začleňovania a etablovania sa centra do medzinárodných sietí a projektov. Pracovníci zodpovední za túto aktivitu definovali pravidlá spolupráce so spolupracujúcimi inštitúciami, vypracovali štatút centra a jeho organizačnú štruktúru, kreovali riadiace orgány centra a určili postavenie zamestnancov v centre vo vzťahu k svojim materským inštitúciám. Ďalšou dôležitou úlohou v rámci aktivity bolo definovať dlhodobý strategický výskumný plán centra a vytvoriť model dlhodobej udržateľnosti centra. Základnou otázkou bolo určiť svoju profiláciu a prioritné vedecké témy, ktoré sa budú skúmať a ktoré budú umožňovať efektívnu participáciu na medzinárodných výskumných aktivitách a projektoch.

2 Vybudovanie IKT infraštruktúry a prístrojového vybavenia centra

Obstaranie, inštalácia a uvedenie do prevádzky prístrojového vybavenia centra;
Obstaranie, inštalácia a uvedenie do prevádzky IKT

Kľúčovou činnosťou aktivít na dosiahnutie tohto špecifického cieľa je obstaranie, inštalovanie a uvedenie do prevádzky prístrojového vybavenia v rozsahu nevyhnutnom na realizáciu výskumných aktivít projektu. Vybavenie centra unikátnym prístrojovým vybavením umožní zlepšiť vedomostný potenciál žiadateľa a partnera projektu, mobilitu študentov a vedeckých pracovníkov, prípravu domácej odbornej literatúry a i. Realizácia tejto aktivity prispela k eliminácii zaostávania v prístrojovom vybavení žiadateľa a partnera za ostatnými krajinami EÚ a zvýšila ich konkurencieschopnosť v získavaní zahraničných grantov a rozšírenie medzinárodnej spolupráce.

3 Dosiahnutie významných výsledkov v oblasti výskumu, ochrany a prezentácie kultúrneho a vedeckého dedičstva

Na dosiahnutie významných výsledkov bolo vo výskumných plánoch načrtnutých niekoľko aktivít, ktoré na pôde centra budú pilotnými programami a budú demonštrovať jeho potenciál. Medzi základné výskumné aktivity v projekte patria:

- a. **Výskum a vývoj techník sprístupnenia digitálneho obsahu a techník vedeckej komunikácie.**

Cieľom tejto aktivity je demonštrovať potenciál novovybudovaného centra, produkovať kvalitné vedecké výstupy pomocou novej a kvalitnej infraštruktúry vybudovanej v rámci projektu na základe výskumu súčasného stavu problematiky doma i v zahraničí, analýzy potrieb, vývoja a overenia funkčnosti modelu využívania kultúrneho, vedeckého a intelektuálneho dedičstva na účely vzdelávania.

b. Výskum v oblasti reštaurovania, konzervovania a ochrany predmetov kultúrneho dedičstva.

Kľúčovou činnosťou je výskum techník reštaurovania, konzervovania a ochrany vybraných typov predmetov kultúrneho dedičstva. Aktivita začala návrhom kritérií a parametrov popisu stavu predmetov kultúrneho dedičstva a bude pokračovať zadefinovaním jednotlivých tried a parametrov triedenia a výskumom techník prognózovania a udržania životnosti. Ďalším cieľom je vytvorenie vzdelávacieho programu pre praktickú identifikáciu, archívne spracovanie, konzervovanie a reštaurovanie fotografií na území Slovenskej republiky.

Konkrétnymi výstupmi aktivity v súčasnosti je vytvorenie *modelovej knižnice 20. storočia* po skríningovom hodnotení knižných dokumentov, na základe ktorej sa vytvorila metodika nedeštruktívneho hodnotenia v systéme SurveNIR. V rámci výskumnej úlohy *Ochrana farebnej fotografie* sa pozornosť sústredila na zhodnotenie svetelných pomerov v hlavnom depozite Slovenskej národnej knižnice, vykonal sa prieskum výskytu farebnej fotografie v depozite Archívu literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice a pripravil sa model hodnotenia starnutia farebnej fotografie po dlhodobom uložení v depozite bez prítomnosti svetla a v podmienkach, keď je farebná fotografia vystavená svetlu (expozícia a pod.).

Výsledky výskumov budú zapracované do aktualizovanej a rozšírenej učebnice *Ochrana dokumentov I.*

c. Základný výskum historických knižničných dokumentov a fondov.

Základnými cieľmi aktivity sú:

- vedecký skríning historických knižničných dokumentov a fondov riešiaci otázky ich pôvodného a súčasného výskytu, foriem a spôsobov uloženia, historického vývoja, typológie, výzdoby a fyzického stavu (v rámci tejto aktivity sú rozpracované výskumné úlohy *Modelové spracovanie historickej knižnice* – za vzor sme si zobrali historickú Tranovského knižnicu, ktorá obsahuje asi 2 500 historických knižničných dokumentov a pripravujeme jej komplexné spracovanie – od jej očisty, elektronického spracovania v systéme VIRTUA až po digitalizáciu dokumentov a vedeckú štúdiu, ktorá zachytí jej vznik, vývoj i súčasnú situáciu, a na základe získaných skúseností z komplexného spracovania vytvoríme metodiku, ako postupovať pri spracovaní historických knižníc a ako prezentovať knižnicu v internetovom prostredí; pripravujeme *katalóg tlačí 16. storočia františkánskych knižníc*, ktoré zmapujú výskyt historických knižničných dokumentov 16. storočia na Slovensku, pripravili sme vedeckú konferenciu *Európske cesty románskej knihy*, ktorá dala odpoveď na recepciu románskej literatúry na území Slovenska. Špeciálnou témou je výskum iluminovanej a kreslenej výzdoby v zbierke inkunábul SNK a výskum historických máp vo fondoch SNK, z ktorých budú pripravené databázy a monografické reprezentatívne diela);

- biografický a genealogický výskum osobností Slovenska a jeho prezentácia (v rámci tejto aktivity sa pripravuje a je rozpracovaná piata časť *Biografického lexikónu Slovenska* a vedeckovýskumní pracovníci prezentujú osobnosti Slovenska formou prednáškovej činnosti a štúdií na domácich a zahraničných odborných a vedeckých konferenciách a seminároch; pripravili sme vedeckú konferenciu Ján Jessenius – Slováci na panovníckych dvoroch, ktorá predstavila popredné osobnosti pochádzajúce zo Slovenska a ich schopnosti a intelekt);
- výskum dejín kníhtlačiarskej, vydavateľsko-nakladateľskej a kníhkupeckej činnosti (patrí k najširšie koncipovaným aktivitám, vykonávame základný výskum k dodnes málo preskúmanej téme kníhkupeckej činnosti na Slovensku – pripravujeme *databázu slovenských kníhkupcov od najstarších čias do roku 1945*; pripravujeme niekoľko monografických prác *Dejiny tlačiarnie Jána Pavla Royera*, *Dejiny vydávania najvydávanejšej slovenskej knihy Cithary sanctorum*, vedeckovýskumní pracovníci projektu sa venujú spracovaniu štúdií, ktorými prezentujú vzácne knižné kultúrne dedičstvo na odborných a vedeckých fórach doma i v zahraničí);
- výskum patriotík – patrí medzi najnovšie témy výskumu dejín knižnej kultúry na Slovensku (v rámci výskumnej úlohy pripravujeme *databázu slovacikálnych autorov vydávajúcich svoje diela mimo územia Slovenska*, *databázu mimoúzemných slovacík*, ale aj modelovú *personálnu bibliografiu významných osobností so slovenskými koreňmi*, *Samuela Tešedíka ml. a st.*, ktorí pôsobili na Slováckmi obývanom území na Dolnej zemi a mali veľký vplyv na národný, cirkevný a hospodársky život i na Slovensku).